

Groninger ganzenakkoord

Definitief 27 mei 2014

Aanleiding

De provincie Groningen kent gebieden waar trekganzen rusten en foerageren. Ganzen zijn beschermde vogels op grond van de Flora- en faunawet. Voor de trekganzen hebben we een bijzondere internationale verantwoordelijkheid gezien de functie die Nederland heeft gedurende het winterhalfjaar. Naast trekganzen kennen we zomerganzen. Dit zijn ganzen die voor een belangrijk deel jaarrond in ons land verblijven en schade veroorzaken in zomer en winter. Voor zomerganzen geldt dat Nederland moet zorgdragen voor een gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. De ganzen in Groningen veroorzaken te veel schade wat aanleiding geeft om met betrokken partijen afspraken te maken hoe we dit voor de toekomst gaan verminderen.

Doel

Het akkoord beoogt ganzenpopulaties in Groningen duurzaam in stand te houden op een niveau, waarbij een goed evenwicht wordt gevonden tussen de omvang van de van nature voorkomende populaties en de risico's die daarmee samenhangen. Concreet betekent dit:

- De schade veroorzaakt door ganzen in zes jaar terug te brengen naar een acceptabel niveau
- het planmatig reduceren van de populatie zomerganzen tot een acceptabel niveau;
- het planmatig wegnemen van populaties exoten en gedomesticeerde ganzen;
- Probleemsituaties tav zomer en/of winter ganzen via gebiedsgericht maatwerk.

Hierdoor zal:

- op termijn de noodzaak tot het doden van ganzen voor beheer en schadebestrijding sterk verminderen;
- het schudden van eieren na 6 jaar niet meer worden toegepast; en
- wordt voldaan aan de door Nederland aangegane internationale verplichtingen voor trekganzen en in Nederland aanwezige zomerganzen.

Overwegende

- dat de landbouwschade van ganzen in de provincie Groningen vooral wordt veroorzaakt door trekganzen;
- dat de schadeproblematiek in de provincie Groningen zich toespitst op een relatief beperkt aantal gebieden;
- dat het overgrote deel van de huidige foerageergebieden functioneel is;
- dat er een actieve en gerichte aanpak van de schadebestrijding nodig is om de schade verder te beperken;
- dat de schade veroorzaakt door zomerganzen moet verminderen en zeker niet groeien;
- dat het aantal brandganzen toeneemt;
- dat het aantal kolganzen stabiliseert en de jongenproductie licht is gedaald;
- dat ondersteunend afschot van trekganzen juridisch gezien alleen samen kan gaan met het bieden van voldoende foerageer- en rustgebieden waar de ganzen naar uit kunnen wijken;
- dat de zomerganzenpopulatie nog in een opbouwfase verkeert en voorkomen moet worden dat deze stand zich ongebreideld uitbreid.

Komen we tot de volgende afspraken:

Algemeen

- De bestaande afspraken van het landelijke ganzenakkoord zijn zoveel mogelijk van toepassing en verwerkt.

- Indien het Groninger ganzenakkoord ergens niet in voorziet en waarover ook in het landelijk ganzenakkoord geen overeenstemming was bereikt, worden in overleg met betrokken partijen nadere afspraken gemaakt.
- De afspraken worden gemaakt voor een periode van zes jaar;
- Alle aspecten, welke van invloed (kunnen) zijn op de doelstelling van het onderhavige akkoord worden gemonitord door het meten van de parameters: afschot, schade [in hectares en bedrag per eenheid], aantallen ganzen per soort, het effect van de schadereducerende maatregelen op de omvang van de schade, de functionaliteit van de foerageergebieden en de deelname binnen de foerageergebieden.
- Partijen werken de monitoring, schadebestrijding en handhaving nader uit.
- Partijen komen minimaal eenmaal per jaar bij elkaar en bespreken, onder meer aan de hand van de resultaten van de monitoring, de effectiviteit van het beleid tot dusverre, bewaken de voortgang en nemen, indien de schade geen dalende trend vertoont, in gezamenlijk overleg maatregelen om de effectiviteit te vergroten.
- Partijen stellen geen bezwaar of beroep in tegen vergunningen, ontheffingen en aanwijzingen, die passen binnen het kader van dit akkoord, respectievelijk de door de GAK's opgestelde plannen.
- Personele inzet op populatiebeheer wordt ook door terrein behorende organisaties en maatschappelijk betrokken organisatie binnen hun vermogen geleverd, inclusief medewerking bij het onderhouden van vergunningen, ontheffingen en aanwijzingen en het openstellen van natuurgebieden voor uitvoerders van de afgesproken maatregelen

Foerageergebieden

- De foerageergebieden zoals deze in 2005 zijn vastgesteld blijven de eerste twee jaren gehandhaafd en indien partijen dit nodig achten na deze twee jaren aangepast.
- De deelname binnen de foerageergebieden wordt daar waar mogelijk gemaximaliseerd en heeft nagenoeg uitsluitend betrekking op overjarig grasland, incidenteel op akkerpercelen indien dit ten goede komt van de rust in het foerageergebied.
- De foerageergebieden zijn van kracht van 1 november tot 1 april, foerageergebieden met een belangrijk aandeel aan brandganzen wordt de periode verlengd tot 15 mei.
- De buitendijkse gebieden langs de Waddenkust en de Dollard zullen worden ingericht (bieden rust en korte vegetatie) als rust- en foerageergebieden voor vooral de brand- en rotgans conform het kwelderherstelprogramma.

Winterrust

- Is rust voor trekganzen op graslandpercelen voor een bepaalde periode waarbij afschot niet mogelijk is maar bij dreigende schade wel de mogelijkheid is om opzettelijk te verontrusten.
- Voor alle trekganzen, inclusief de grauwe gans en brandgans, geldt een winterrustperiode van 1 november tot 1 maart.
- Voor kolgans geldt een winterrustperiode van 1 november tot 1 april.

Schadebestrijding

winterperiode

- Nadruk ligt op het reduceren van schade, waarbij verontrusting en schade aan overige natuurwaarden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden bij de inzet van schade- en populatie reducerende maatregelen.
- Er komt een maatwerkplan voor schadebestrijding in de winterperiode in goede afstemming met de jagers. Hierin wordt de wijze van schadebestrijding en beperkingen nader uitgewerkt en wordt de schadebestrijding effectiever en adequater ingericht. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van ervaringen die zijn op gedaan in onder andere de provincie Flevoland.

- In de periode 1 november tot 15 mei is ondersteunend afschot van brandgans mogelijk in de gebieden aan de noordkust en het Dollard-gebied op kwetsbare gewassen met uitzondering van de foerageergebieden;
- In de periode 1 november tot 1 maart is ondersteunend afschot van grauwe gans alleen mogelijk op kwetsbare gewassen met uitzondering van de foerageergebieden;
- In de periode 1 november tot 1 april is ondersteunend afschot van kolgans alleen mogelijk op kwetsbare gewassen met uitzondering van de foerageergebieden;
- Beperkingen in relatie tot ondersteunend afschot conform het (oude) G7 akkoord.
- Gecoördineerd afschot van koppelvormende grauwe ganzen wordt, daar waar dat effectief is, mogelijk gemaakt en uitgevoerd.

zomerperiode

- Eén van de uitgangspunten van dit akkoord is het terugbrengen van de feitelijke (uitgekeerde) schade, veroorzaakt door overzomerende ganzen, tot het schade niveau van respectievelijk 2005 (grauwe gans) en 2011 (brandgans). Deze schadeomvang wordt in onderling overleg tussen partijen vertaald naar een streefwaarde voor een populatieomvang, waarmee de uitvoering aan- en bijgestuurd wordt.
- In de periode 1 maart tot 1 november is ondersteunend afschot van grauwe gans in de gehele provincie Groningen op alle gewassen mogelijk met uitzondering van de foerageergebieden in maart;
- In de periode 1 april tot 1 november is ondersteunend afschot van kolgans in de gehele provincie Groningen op alle gewassen mogelijk;
- In de periode 15 mei tot 1 november is ondersteunend afschot van brandgans in de gehele provincie op alle gewassen mogelijk.
- Er worden alleen maatregelen uitgevoerd die worden voorgedragen door het GAK.
- Nadruk ligt op het reduceren van schade, waarbij verontrusting en schade aan overige natuurwaarden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden bij de inzet van schade- en populatie reducerende maatregelen.
- Voorwaarde voor een succesvol ganzenbeleid zijn: een ruimhartig ontheffingen/aanwijzingen beleid binnen de juridische mogelijkheden, en dat ganzen niet op de wildlijst komen.
- Exoten en soepganzen mogen met alle wettelijk toegestane middelen worden bestreden met de kanttekening dat de rust van trekganzen te allen tijde gegarandeerd blijft.

Financiering

- Deelnemers van een foerageergebied krijgen 100% van de getaxeerde schade vergoed, ook wordt het behandelbedrag van €300,- terugbetaald;
- Deelnemers van een foerageergebied ontvangen een deelnemerspremie per schadehectare van €50,-. De deelnemerspremie wordt bekostigd uit de saldo's die overblijven na uitvoering van dit akkoord, gezien over een periode van zes jaar; Een alternatief voor de €50,- deelnemerspremie zou kunnen zijn om het aantal kVEM per cm grasschade te verhogen. Dit punt wordt nader uitgewerkt en indien partijen overeenkomen vervangen voor de deelnemerspremie.
- Aanvragen voor een tegemoetkoming in de schade bij het Faunafonds waarbij geen schade wordt uitgekeerd, wordt het behandelbedrag terug betaald.
- Buiten de foerageergebieden geldt voor de winterperiode een schadevergoeding van 95%.
- Schade, veroorzaakt door zomerganzen in de zomerperiode, wordt voor maximaal 95% van de door het Faunafonds getaxeerde schade uitbetaald, met een maximum van landelijk €2 miljoen per jaar met ingang van het jaar 2015.

- Maatregelen ter uitvoering van het populatiereductiebeleid worden bekostigd uit de bestaande provinciale budgetten voor uitvoering van Flora- en Faunabeleid en Faunabeheereenheden.
- Het totale schadebedrag (deelnemerspremie, schadebedragen en andere toegerekende kosten), is gemiddeld over de komende 6 jaar nooit hoger dan het maximaal beschikbare budget bij de provincie. Dreigt de gemiddelde schade hoger te worden dan het beschikbare budget, dan zullen partijen aanvullende maatregelen afspreken en uitvoeren om de schade te reduceren.

Definities

Trekganzen

- grauwe gans in de winterperiode
- brandgans in de winterperiode
- kolgans in de winterperiode
- rietgans (toendra- en taigarietgans)
- kleine rietgans
- rotgans (zwarte rotgans, witbuikrotgans)
- dwerggans
- roodhalsgans

Zomerganzen

- grauwe ganzen die jaarrond in Nederland verblijven
- brandganzen die jaarrond in Nederland verblijven
- Exoten (inclusief onbeschermden soorten)
- kolgans in de zomerperiode
- Nijlgans (halfgans)
- Canadese gans
- Indische gans
- gedomesticeerde gans (soepgans) en hybriden.

Status ganzen op basis van de definities

- Onder trekganzen worden verstaan de onder de definitie van trekganzen genoemde soorten die gedurende een bepaalde tijd in de winterperiode in Nederland overwinteren. Dit zijn circa 2 miljoen dieren. Onder de trekganzen bevinden zich ook soorten waar in de zomerperiode (1 april- 1 oktober) het zomerregime op van toepassing is.
- In het akkoord zijn de kleine rietgans, toendrietgans, taigarietgans, rotgans, zwarte rotgans, witbuikrotgans, roodhalsgans, sneeuwganzen en dwergganzen niet genoemd. Deze soorten zijn op basis van de Ff-wet als beschermd aangemerkt. Beheer en schadebestrijding van deze soorten is op basis van het ganzenakkoord niet aan de orde.

Het planmatig wegnemen van exoten en verwilderde ganzensoorten.

- Onder exoten worden verstaan de onder de definitie van exoten genoemde ganzensoorten welke jaarrond in Nederland verblijven en die niet horen tot populaties grauwe ganzen of brandganzen. De status van exoot in het Groninger ganzenakkoord komt echter niet altijd overeen met de status die bepaalde ganzensoorten hebben in de Flora- en faunawet.
- Dit geldt voor de Canadese gans en kolgans, die vanuit de wet gezien tot de inheems beschermde diersoorten behoren. Voor deze soorten is een gunstige staat van instandhouding een vereiste. De bronpopulaties van deze soorten bevinden zich echter buiten Nederland. Daarom wordt een gunstige staat van instandhouding in Nederland vooralsnog niet van toepassing geacht. Mocht blijken dat Nederland verplicht is de gunstige

staat van instandhouding na te streven dan zullen waarschijnlijk minimale populaties vastgesteld moeten worden.

Winterperiode

De winterperiode loopt van 1 oktober tot 1 april.

Zomerperiode

De zomerperiode loopt van 1 april tot 1 oktober.

Winterrust

Winterrust betekent geen schot op grasland gedurende een aantal maanden maar wel bij dreigende schade de mogelijkheid tot opzettelijk verontrusten van grauwe gans, kolgans en brandgans.

Foerageergebieden

De Foerageergebieden zijn die gebieden die door Gedeputeerde Staten van Groningen in 2005 zijn vastgesteld overeenkomstig het "Gebiedsplan Ganzenfoerageergebieden provincie Groningen 2005"

Deelnemende partijen

De partijen treden bij het sluiten van het Groninger ganzenakkoord en bij de uitvoering daarvan vanuit het gezamenlijk perspectief naar buiten. De deelnemende partijen zijn:

- Stichting Groninger Landschap (SGL)
- Staatsbosbeheer (SBB)
- Vereniging Natuurmonumenten (NM)
- Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO)
- BoerenNatuur (BenN)
- provincie Groningen

Opmerkingen en toelichtingen

- a) Bij de bestrijding van schade die trekganzen veroorzaken aan de schadepercelen mogen op grond van de Flora- en faunawet (onder andere) geen lokmiddelen gebruikt worden. Ook geldt er een maximum voor het aantal in te zetten geweren en een maximum aantal vogels per geweer per dag (conform afspraken in G7 akkoord)
- b) De schadebestrijding in oktober kan de gehele dag plaatsvinden. In november en december is de schadebestrijding toegestaan tot 12.00 uur, conform de huidige schadeverordening. Partijen die bij de uitvoering betrokken zijn, stellen voor 1 oktober 2014 een protocol op en voeren dit uit, zodat bij een melding van dreigende schade zo snel mogelijk (in elk geval dezelfde dag) gestart wordt met een verjagingsactie. In het protocol wordt ook het minimum aantal jagers geregeld dat wordt ingezet (zie ook punt a.) Zij mogen aanwezig zijn tot 12 uur (op de bewuste locatie). Verwacht wordt dat deze handelswijze:
  - voor de betrokken agrarier een belangrijk signaal vormt dat hij serieus wordt genomen;
  - de kans op schadereductie vergroot.